

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

«Рисунок»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»
спеціальність А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
предметна спеціальність А4.12 (Мистецтво. Образотворче мистецтво)
Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1

від «25» серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Рисунок
Викладач (-і)	Дяків Марія Володимирівна
Контактний телефон Викладача	+38 0679586553
Е-mail викладача	mariia.dyakiv@cnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	9 кредити ЄКТС, 270 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>В освітній програмі Середня освіта «Образотворче мистецтво» передбачено практичну підготовку майбутніх художників-педагогів рисунку. Саме цей освітній компонент є основою образотворчої грамоти, адже в ході його вивчення здобувачі вищої освіти опановують класичні підходи, принципи та методи роботи над найпростішими та складними натурними постановками. В ході навчання студент здобуває необхідні знання з композиції, перспективи, графіки, що в цілому формує розуміння роботи над об'ємними формами в середовищі, при різному освітленні, в різних графічних техніках. Рисунок передбачає вивчення конструктивної побудови геометричних предметів, які є основою до розуміння більш складних форм не тільки живої але й живої природи. Курс містить завдання, що пропонуються по мірі ускладнення форм та композиції – це дозволяє на практиці освоїти конструктивні особливості різноманітних об'ємів та поєднати їх з простором та освітленням. На практичних студенту пропонується теоретичне обґрунтування методики побудови та тонального рішення завдання для кращого розуміння послідовності роботи. Набуті знання студенти втілять у професійній діяльності в роботі з учнями.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p><i>Метою</i> освітнього компонента є навчання методики роботи над різними постановками, набуття студентами художніх навик в роботі з лінійно-конструктивною побудовою зображення та графічних технік, розвиток творчого потенціалу до подальшої самостійної роботи та роботи по спеціальності.</p> <p>В результаті вивчення освітнього компоненту здійснюється набуття та вдосконалення навик рисунку, володіння видами рисунку, пошук підходів до реалізації творчого задуму, аналіз об'ємних форм згідно площинно-просторових властивостей, досягнення естетичної графічної гармонії.</p> <p>Цілями освітнього компоненту є: професійно виконувати побудову зображення; виявляти особливості композиційної перспективи об'ємних форм зображення; передавати тональні співвідношення між планами зображення та світлотінь на об'ємних формах; формувати підходи до ведення занять у роботі з учнями; користуватись методичним досвідом художників-педагогів; розвивати логічне мислення, щодо вирішення професійних завдань; використовувати власні набуті знання для розробки нових методик у викладанні педагогічного малюнку.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Загальні компетентності (ЗК) ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.</p> <p>Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК) ФК1. Здатність застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності</p>	

відповідно до предметної спеціальності.

ФК3. Здатність виявляти й окреслювати мету та завдання педагогічної діяльності, здійснювати проєктування процесів навчання й виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання й розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові та предметні компетентності, реалізовувати наскрізні змістові лінії засобами навчального предмета та інтегрованого навчання, розвивати критичне мислення.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистіснозорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

Компетентності предметної спеціальності (ПК) 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

ПК1. Здатність глибоко розуміти класичні та новітні мистецтвознавчі поняття і на їх основі розробляти концептуальні засади образотворення.

ПК2. Здатність застосовувати знання термінології традиційних та цифрових видів образотворчого мистецтва в освітній, науковій і художньо-творчій діяльності.

ПК3. Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності.

ПК5. Здатність добирати ефективні для художньо-творчого розвитку учнів форми, методи, засоби і технології студіювання образотворчого мистецтва.

ПК7. Здатність застосовувати сучасні дослідницькі методи образотворчій та художньо-педагогічній діяльності.

ПК8. Здатність до глибокого засвоєння аксіології образотворчого мистецтва й аналізу його національних рис у контексті традиціоналізму і новаторства.

ПК10. Здатність до організації, проведення й оцінки результативності навчально-творчих практик, виховних заходів та виставок творів образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей

РН3. Визначати освітні цілі, планувати та проєктувати навчальний процес на основі компетентнісного підходу з урахуванням освітніх потреб учнів; класифікувати форми, методи та засоби навчання предмета. РН4. Добирати та застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування ключових і предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку. РН5. Добирати доцільні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН7. Застосовувати систематизовані наукові знання в професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності, оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН8. Спілкуватися державною мовою в професійній діяльності як усно, так і письмово, комунікувати іноземною мовою за предметною спеціальністю, висловлювати обґрунтовані твердження.

РН9. Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

Програмні результати навчання для предметної спеціальності (ПРН) 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)

ПРН2. Володіти поняттєво-термінологічним тезаурусом образотворчого мистецтва, психологією художньої творчості та художньою педагогікою.

ПРН4. Уміти аналізувати особливості образного ладу, композиційної побудови та специфіку виражальних і техніко-виконавських засобів творів образотворчого мистецтва.

ПРН5. Володіти технологією роботи з традиційними і сучасними матеріалами образотворчого мистецтва та основами художньої майстерності.

ПРН12. Володіти педагогічним малюнком та демонстраційним обладнанням, дидактичним матеріалом унаочнення уроків образотворчого мистецтва.

ПРН13. Уміти прищеплювати учням художні цінності традиційних і сучасних напрямів

національного образотворчого мистецтва.			
5. Організація навчання			
Обсяг освітнього компонента			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
Лекції	2		
Практична робота	30		
Самостійна робота	90		
Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
1	A4 «Середня освіта»	1	нормативний

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Основи академічного рисунку. Історичні аспекти розвитку.	2		
Тема 1 Рисунок гіпсового куба. Лінійно-конструктивна побудова.		4	8
Тема 2. Рисунок гіпсової кулі або циліндра. Лінійно-конструктивна побудова.		4	8
Тема 3. Рисунок натюрморту з гіпсових геометричних тіл. Лінійно-конструктивна побудова: композиція, вимірювання пропорцій, перспектива. Тональна перспектива ліній. Тональна проробка світлотіні в техніці «штрихування».		8	18
Тема 4. Рисунок натюрморту з гіпсових геометричних тіл. Лінійно-конструктивна побудова. Тональна проробка світлотіні в техніці «штрихування».		8	18
Тема 5. Рисунок натюрморту з гіпсових геометричних тіл, предметів побуту та драперії при бічному освітлені. Лінійно-конструктивна побудова. Тональна проробка світлотіні в техніці «штрихування».		8	18
Тема 6. Рисунок натюрморту з предметів побуту та драперій на виявлення контрасту світлотіні переднього та заднього планів.			20
К.Р. Рисунок гіпсових геометричних тіл. Лінійно-конструктивна побудова. Визначення лінійної перспективності за допомогою контрасту		2	
всього	2	30	90

5. Організація навчання			
Обсяг освітнього компонента			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
Лекції	2		
Практична робота	56		
Самостійна робота	90		
Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий

		навчання)	вибірковий
2	A4 «Середня освіта»	1	нормативний

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	Лекції	практичні заняття	сам. Роб.
Тема 1. Художні особливості технік рисунку. Інструменти та матеріали для роботи над тональним рисунком.	2		18
Тема 2. Рисунок гіпсової розетки..		14	18
Тема 3. Рисунок гіпсової капітелі		14	18
Тема 4. Рисунок натюрморту з предметів побуту та драперій на виявлення текстури та фактури поверхонь. Бічне освітлення.		14	18
Тема 5. Стилізований рисунок натюрморту з п'яти і більше предметів.		14	18
К.Р. Стилізований рисунок гіпсової розетки чи капітелі. Тональна композиція.		5	
Всього.	2	56	90

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Структура розподілу балів передбачає: у 1 семестрі: - виконання практичних завдань 50 балів; - виконання самостійної роботи 30; - проходження контрольної роботи – 10 балів; - тестування – 10 балів. у 2 семестрі: - виконання практичних завдань 20 балів; - виконання самостійної роботи 20; - проходження контрольної роботи – 10 балів; - виконання екзаменаційного завдання – 50 балів.																															
	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">Шкали оцінювання</th> </tr> <tr> <th>Університетська</th> <th></th> <th>Національна</th> <th>Шкала ECTS</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90 – 100</td> <td>5</td> <td>Відмінно</td> <td>A</td> </tr> <tr> <td>80 – 89</td> <td rowspan="2">4</td> <td rowspan="2">Добре</td> <td>B</td> </tr> <tr> <td>70 – 79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60 – 69</td> <td rowspan="2">3</td> <td rowspan="2">Задовільно</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>50 – 59</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26 – 49</td> <td>2</td> <td>Незадовільно (з можливістю повторного складання)</td> <td>FX</td> </tr> <tr> <td>1 – 25</td> <td>0</td> <td>Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)</td> <td>F</td> </tr> </tbody> </table>	Шкали оцінювання				Університетська		Національна	Шкала ECTS	90 – 100	5	Відмінно	A	80 – 89	4	Добре	B	70 – 79	C	60 – 69	3	Задовільно	D	50 – 59	E	26 – 49	2	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX	1 – 25	0	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)
Шкали оцінювання																																
Університетська		Національна	Шкала ECTS																													
90 – 100	5	Відмінно	A																													
80 – 89	4	Добре	B																													
70 – 79			C																													
60 – 69	3	Задовільно	D																													
50 – 59			E																													
26 – 49	2	Незадовільно (з можливістю повторного складання)	FX																													
1 – 25	0	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)	F																													
Практичні заняття	Практичними заняттями передбачено виконання визначених завдань з рисунку та живопису, оцінювання яких проводиться у																															

	<p>відповідності до вимог.</p> <p>100-95 (високе відмінно) – завдання виконане у повному обсязі згідно поставлених завдань, візуально збережені етапи роботи над завданням, опрацьовано і засвоєно методику роботи, художня основа завдання розпрацьована авторським підходом до естетичних та технічних особливостей навчального завдання, студент має необхідні компетенції для здійснення професійних функцій художника-педагога.</p> <p>90-94 (відмінно) – виконане завдання відповідає високим критеріям академічного рисунку або живопису, відзначається дотримання усіх технологічних етапів роботи згідно визначеного завдання, при виконанні завдання студент вияв творчі здібності до самостійного ведення роботи.</p> <p>89-85 (дуже добре) - відповідність виконання завдання згідно поставленої мети, дотримання правил виконання художнього та технічного рішень, якісне виконання етапів роботи із незначними похибками, наслідування манери та стилю виконання графічних та живописних робіт інших авторів.</p> <p>84-70 (добре) – дотримання етапів роботи, виконання технологічних процесів рисунку або живопису з помилками, опрацювання зображення повністю.</p> <p>69-60 (задовільно) – недостатнє опрацювання зображення графічними або живописними засобами, часткове недотримання етапів роботи, неякісне та неакуратне виконання роботи.</p> <p>50 – 59 (задовільно) – виконання не всіх етапів роботи, допущення великої кількості помилок з частковим їх виправленням, використання аналогів для здійснення копіювання, незавершеність опрацювання завдання.</p> <p>26 – 49 (незадовільно) – відсутність знань, умінь та навиків виконання завдання, нехтування етапами та методикою ведення виконання завдання, виконання завдання менше ніж 30%.</p> <p>1 – 25 (незадовільно) – відсутність художнього мислення, незадовільний рівень художніх здібностей, незнання методичних підходів до виконання завдання, потреба в повторному засвоєнні матеріалу освітнього компонента, початковий рівень виконання завдання.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 70 % завдань практичної та самостійної робіт оцінених від 50 до 100 балів.
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю:</p> <p>1 семестр – залік, 2 семестр – екзамен.</p> <p>Форма здачі – практичне виконання завдань, тестування.</p> <p>Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться у формі виконання практичного завдання та письмового або тестового опитування. Екзамен оцінюється згідно шкали оцінювання з</p>

	урахуванням рівня підготовки студента, його володіння матеріалом, рівню виконаних завдань, вмінням презентувати результати вивчення освітнього компонента.
--	--

7. Політика освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням

<https://cnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

2. Пропуски занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). <https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozhenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Білий , В. (2021). Академічний рисунок у формуванні теоретичних і практичних навичок студентів декоративно-прикладних спеціальностей // Збірник наукових праць ЛОГОС. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-28.05.2021.v2.56>
2. Божко Є.М., Спорнік М. В. Академічний рисунок – визначальна складова навчального процесу // управління якістю підготовки фахівців. Одеса. 2021. С. 101 – 102.
3. Методичні вказівки до проведення практичних занять і самостійної роботи з дисципліни «РИСУНОК, ЖИВОПИС, СКУЛЬПТУРА» ЗАГАЛЬНИЙ КУРС ЖИВОПИСУ (для студентів 1-3 курсів денної форми навчання напряму 6.060102 «Архітектура») / Харк. нац. акад. міськ. госпва; уклад.: В. П. Манохін, П. В. Мирончик. Харків: ХНАМГ, 2012. 58 с.
4. Прохорова Н. А. Академічний рисунок як фундамент творчої грамотності для формування творчої особистості // Арт-простір № 2. С. 99 – 102.
5. Прохорова Н. Формування художньо-творчої активності студентів на заняттях з дисципліни «Рисунок» [Електронний ресурс] / Н. Прохорова // Мат. Всеукр. конф. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/645/1/N_Prohorova_YPPZHOO_IM.pdf
6. Туманов І. М. Морфологічні основи формоутворення в мистецтві та їх значення для прояву явищ взаємодії, синтезу та симбіозу мистецтв // Традиції та інновації у вищій архітектурно-художній освіті. 2015. Вип. 1. С. 60 – 66.
7. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура: Навчальний посібник. Львів: Аверс, 2010. 496 с.

Додаткова література:

1. Засипкін О. Академічний рисунок в умовах дистанційного навчання // Українська

академія мистецтв. Мистецтвознавство. 2020. Випуск 29. С. 72 – 78.

2. Крюкова Г. О., Мостовщикова Д. О. Теоретично-наукові положення академічного рисунку у працях М. Лі // Науковий журнал «ЛОГОС. Мистецтво наукової думки». 2019. №2. С. 20 – 23.

3. Сухенко В. Навчальна програма з дисципліни «Академічний рисунок» Українська академія мистецтва. 2013. Вип. 20. С. 23-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uam_2013_20_5

Викладач: Дяків Марія Володимирівна, доцент
кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та дизайну